

Komhaj Bóh!

Číslo 7.
14. februára.

Číslo 7.
1897.

Serbske njedzelske kopjenka.

Budawaju ho kóždu sobotu w Esmererjez knihiczišcejetni w Budyschinje a hu tam dostacž sa schtwórtlětnu pšchedplatu 40 wj.

Sswjedžeńske kopjeno

na

400 lětny

wopomnjeński džeń

narodneho dnja

Filip Melancthon.

Filipa Melanctona

droheho pšhecžela

a

žwěrneho pomoznika

Lutheroweho,

nascheho njesapomniteho

žobureformatora.

16. maleho rózka 1497.

16. maleho rózka 1897.

Filip Melancton.

My so hiščeže s radoježu dopomniny (na wopomnjeſki džen 400lētneho narodneho dnja našcheho droheho reformatora Luthera, kotryž kmj — a s nami wſchitzy ewangelſzy=lutheriſzy ſchefeſzenjo po zylym ſwēčeže ſwjecžili — 10. novembra 1883. Woſebje nam, kiž móžachmy tehdom w mlodych lētach s mlodej ſo horjazej wutrobu ſo na kraſnym ſwjedzenju wobdželič, kotryž našch lud ſwjeczeſche ſo Bohu džakujō, ſo je nam Luthera pōſlał, tamny džen njeſapomnity woſtanye. Naſchi ewangelſzy Eſerbja ſu ſo tež w tamnych dnjach jako tajzy wopofaſali, kotryž ſwoju drohu ewangelſto=lutheriſku zyrkej s zylej wutrobu lubuja a rjane knihe, kotrež ſu ſo jim tehdom do rukow podale wo žiwjenju a ſkutkowanju našcheho lubowaneho reformatora Luthera maja ſo dženſa hiščeže w čeſeči w naſchich ſerbskich domach a ſo tam rad čitaja.

9. hodownika 1894 ſaſo ewangelſzy ſchefeſzijenjo ſjenocženi ſtejachu w džaknym wopomnježu 300lētneho narodneho dnja njeſapomniteho ryczerſkeho krala Guſtava Adolfa, kiž je na krwawym bitwiſchču ſtejal ſa naſchu drohu ewangelſku zyrkej a ju ſakitajo ſwoje žiwjenje woſtajił. Tehdom kmj naſchim čitarjam a pſchečelam w naſchim kopjennje „Bomhaj Bōh“ wopibali tuteho ſlawneho muža.

W hdyž nětko ſaſo naſchemu ewangelſkemu ludej tajki džen ſkhadža, kotryž naſche wutroby ſaſo we džaknym wopomnježu ſa muža ſahorjuje, kotryž bu nam pſched 400lētami wobradženy, ſo by ſwērny pomožnik naſcheho Luthera byl a jemu ſe ſwojimi bohatymi darami k bokej ſtejal jako ſobureformator, — w džaknym wopomnježu Filipa Melanctona, my mjelčezč njemōžemy wo jehō ſaſlužbach, runjež my wēmy, ſo wōn, kiž beſche čaſ ſwojeho žiwjenja ponižny, ſebi po žanej čeſeči žadal njeby. Wle to, ſchtož je wōn ſa naſch ewangelſki lud byl a činił, my ſabycž njemōžemy a njeſmēmy. Duž chzemy ſebi k jehō 400lētneju narodnemu dnjej jehō žiwjenje a ſkutkowanje wopomnieč a s tym wotpohlodom tež tole ſwjedzeſke kopjenko do naſchich ſerbskich domow ſhwata, ſo bychu ſo naſchi lubi Eſerbja, mlodži a ſtari, dopomnili na tōn ſwērny grat, kotryž je Bōh naſchej ewangelſkej zyrkwi w Melanctonje ſebi wuſwolil, ſo by pomhal ſwojaty ſkutk reformazije dokonječ.

1. Filip Melancton jako dječzo a mlodzenz.

Melancton narodži ſo 16. maleho rōžka 1497 w Badenſkim meſtaczku Bretten, kotrež bliſko Würtembergſkeje mjesty leži. Sdyž ty dženſa do teho meſtaczka pſchindžech, tebi kōžde dječzo to wažne twarjenje poſajuje, w kotrymž je ſo naſch Melancton narodžil. Teho nan beſche kowar abo, kaž móžemy lepje prajieč, brōnječ, dokelž ſame brōnje kowaſche. Teho nan pač njerēkaſche Melancton, ale „Schwarzerd“ (to je pſcheložena „čorna ſemja). Wo tehdomniſchim džiwnym waſchju wučzenych je Melancton ſam, abo kaž ſo tež powjeda, jehō wuj Reuchlin tole mjeno „Schwarzerd“ do grihiſkeho pſcheložil a ſo teho dla wot — teho čaſa Melancton mjenowaſche.

Tōn wodych, kotryž to dječzo w ſtarſchiſkim domje wodaſche, bē kaž nalētny wētſiſ ja jehō zyly žiwjenje. Pobožna myſl ſtarſcheju ſo do jehō mlodeje wutroby jaſchčepi. Wōn nawutny ſo modlicž, kaž ſo ſchefeſzianej ſluſcha, pſches pſchillad ſwojeho nana. Teho nan by kōždy džen w dwanačich w nozy ſtanył a ſo pſchi ſwojim ložu klatnył, ſo by ſwoje pačzerje wuſpēwal. Seli ſo by to pſchepal, by ſo na druhi džen dolho rudžil. Sahe ſtarſchej ſwojeho ſynka ſobu do Božeho doma wſaſchaj a ſo tōn hōlcž bjeſ tedžbowanja w zyrkwi njepony, ſa to ſwēdčzi, ſo ſebi potom domach wote niſche pſchihedſchi, wołtar po dječžazym waſchju natwari a kemschenje dzeržeſche, a macž a čzeledž dyrbjachu poſluhacž.

Schule bechu w tehdomniſchim čaſu jara hubjene; woſebje ſe ſchulu w jehō wōtznym meſtaczku hubjenje ſtejeſche. Toho dla jehō ſtarſchej, kotrymajž na wutrobje ležeſche, ſo by jeju Filip nēſchto nawutnył, do meſchczanſkeje ſchule njeſčzeleſchaj, ale daſchaj jehō pſches dobreho domjazeho wučzerja Jana Ungera roſwucžez, kotryž je ſe ſwojej dobrej wučzbu dobry ſaložł pola maleho Melanctona połožil, kiž dže beſche k temu powołany, ſo dyrbjeſche junu ſchulam w naſchim wōtznym kraju lepſchi porjad dacž. Hač do ſwojich wyſoſkich lēt by Melancton s džaknej wutrobu na ſwojeho prēnjeho wučzerja ſpominal a by huſto prajil: „Wōn beſche jara hōdny muž, wōn mje lubowaſche kaž ſyna, a ja jehō kaž mojeho nana.“

Hižo ſahe dyrbjeſche Melancton ſrudobu a horjo člowſkeho žiwjenja naſhonicž. Wōn hiſchče 11 lēt ſtary njebeſche, jako jemu jehō džed a někotre dny poſdžičho jehō lubny nan wumrje. Wrejo beſche hiſchče jehō nan wuprajil, ſo je jehō horze žadanje, ſo bychu jehō dječzi junu ſbōžne byle. Te poſlednje ſłowa ſwojeho lubowaneho nana je Melancton čaſ ſwojeho žiwjenja na wutrobje noſyl.

Wo nanowej ſmjerczi dyrbjeſche Melancton ſtarſchiſki dom wopuſchčezil. Wōn čehnjefche ſe ſwojej wofku do Pforzheima, hdyž wōn lačzanſku ſchulu wopytaje. Rektor teje ſchule tehdom hižo bohate dary teho mlodženza pōjna a jehō teho dla ſam hiſchče domach w grihiſkej rēči roſwucžowaſche.

Hižo w lēče 1509 ſo Melancton na univerſitu w Heidelbergu poda. Univerſity tehdom hiſchče ſmolom tajke njebechu, kajtež nětko ſu; tam tehdom něhdže wutnychu, ſchtož ſo nětko w krenich rjadownjach na naſchich gymnajiach wuczi. Se wſchej pilnoſežu naſch Melancton ſtudowaſche, ſo wōn hižo s 15 lētami 1. pruhowanje ſhwalobnje wobſta. Dokelž pač ſo jemu na Heidelbergſkej univerſicze, kotraž tež tehdom wulku ſhwalbu njemējeſche, njelubjeſche, čehnjefche do Tūbingow. Tudy jemu kaž pſches Bože wōdženje knihi do rukow pſchindžechu, kotrež jehō tač ſajimachu, ſo ſo nam powjeda, ſo mejeſche je ſo wuſhodžuju pſchi ſebi, haj ſo ſamo w zyrkwi w nič čitajeſche, ſo ſebi ludžo myſlachu, ſo ſamo w Božim domje w ſwētnych knihach čita. W kajte bechu to knihi? To beſche biblija, kotruž beſche wot ſwojeho wuja doſtal. Tač ſo tōn mlodženz hižo tehdom ſnutſkownje pſchihotowaſche na ſwoje poſdžiče wulke powołanje ſobureformatora, jako kotryž wōn ludej bibliju do rukow da. Wōn ſam poſdžičho wuprajil: „Jako mlodženz hižo bibliju derje ſnajach; ja pilniſcho w njej čitach, hač to nětko naſchi mlodži činja.“

Melancton hiſchče njebeſche 17 lēt ſtary, jako wōn w lēče 1514 doſtojnoſč magiſtra a s tym pravo doſta, ſo ſmēdžeſche nětko ſam na univerſicze ſtudowazym pſchednoſchowacž. Wſchitkich woczi tehdom hižo na teho wučzeneho mlodženza hladachu a jedyn najwucženiſchich mužow tamneho čaſa Craſmus Rotterdamski wuprajil: „Kajke nadžije wubudžuje tōnle mlodženz!“ To je dobra ſhwalba; ale rjenſcho nam hiſchče klineži, hdyž ſlyſchimy, ſo beſche tōn mlody wučzeny dobry ſchefeſzijan, kiž ſo ſwēru modleſche a po Božich pučach ſhodžeſche.

2. Melancton, Lutherowy ſwērny pſcheczel a pomožnik.

Kaž Bōh tōn Knjes hižo jaſtarſku ſwojemu wotročkej Mōſſakej jehō bratra Marona k bokej ſtaji, a tōn ſbōžnik ſwojich wučzomnikow dweju a dweju wupōžla, kaž Lutherowemu prjedybēzerjej Duſkej wučzeny Hieronymus Bražſki k bokej ſtejeſche, tač tež Bōh naſchemu reformatorej Lutherej ſwērneho pſcheczela a pomožnika Melanctona do Wittenberga pſchiwjedže, ſo byſchaj hromadže dokonjaloj tōn wulki ſkutk, kotryž nowy čaſ naſchemu ludej pſchinjeſe.

Kurwjerč Bjedrich Mludry Saſki beſche w lēče 1502 Wittenbergu univerſitu ſaložil a najſlawniſchich wučzenych na nju powołal. Jako prēni tam wot lēta 1508 Luther ſkutkowaſche. Wle ſa grihiſku rēč chzylſche kurwjerč hiſchče dobreho profefora, a duž ſo na Melanctonoweho wuja Reuchlina wobroczi. Tōn jemu njemōžeſche lepſcheho porucžicž hač ſwojeho mlodeho 22lētneho wuja. Melanctonej ſo najprjedy s rjaneje Schwabſkeje njechaſche, ale hdyž jehō Reuchlin na to ſlubjenje Bože, kotrež beſche něhdny wējazemu Abrahamej dač, dopomni: „dži ſe ſwojeho kraja, a wot ſwojeho pſcheczelſtwa, a ſe ſwojeho Wōtza doma do teho kraja, kotryž či poſaſacž budu a chzu tebe žohnowacž a ty budžeſch žohnowanje!“ a pſchitaji „to praji mi mōj duch a to ſo wot tebe nadžam, mōj Filipje!“ Duž beſche tež Melancton hotowy a praji: „Knježe twoja wola ſo ſtañ!“ 25. auguſta 1518 mlody profefor do Wittenberga nuts čehnjefche. Wōn beſche mały ſlabny člowjek, we wobſhadže kaž bojany, ale s jehō woczow ſwēčeſche ſo džiwna jaſnoſč, kotraž wo tym ſwēdžeſche, kajki a hlaboki duch w tym ſlabnym čele bydleſche. Sdyž beſche Melancton ſwōj prēni ſjawny pſchednoſch dzeržal, beſche Luther hižo wſchōn ſahorjeny ſa teho mlodeho profefora. Wobaj byſchaj ſa krotki čaſ najlepſchej a najſwērniſchej pſcheczelej. — Luther, tōn fruty lēkar ſa ſly čaſ a Melancton, tōn čiči člowjek a miły wučer. Luther pōjna bōrſy Melanctona ſa teho muža, kotrehož beſche Bōh jemu pōžlał ſa pomožnika pſchi jehō ſkutku a bjeſ kotrehož njeby wulki ſkutk reformazije dokonječ mōhl; Melancton pač wobhladowaſche Luthera ſa ſwojeho duchowneho

Wótza, psches kotrehož bu k temu sbudženy, so by sobu stutkowal na swjatyh stutku reformazije. Kajta pscheczelná lubosć wobuju jednoczesne, wo tym mamy wschelafe wopokasma. Lutherowa lubosć k Melanchtonej so na hnujaze waschnje sjewi, jako bėsche Melanchton w lěcže 1540 czežto sšhoril. Sdyž Luther k thoremu ložu swojeho pscheczela stupi, so wón modlesche: „Wóh swarnuj, fak je mi cžert tónle grat wohanibil!"; potom wón k woknu stupi a so nutrne k Bohu wolašche, so chžyl teho thoreho pscheczela sažo wustrowicž a wón polny wěstosće, so budže jeho modlitwa wužłnschena, spěwasche: „Knježe, ja cže njepuščezju, khibá so nje požohnuješ!"; Na to wón k Melanchtonej stupi, jeho sa ruku wša a jemu pschiwola: „Budž stroschtny Filipje, ty njewumrješ!"; Melanchton sažo wotfhoril a je posdžischo hučzišcho wušnal: „Sdy by Luther njepišchischoł, bych ja wumrjel." S tej kamej lubosćju Melanchton na swojim Lutheru wišasche. Sako bėsche Luther juntrócž sšhoril, wón wschón frudženy wupraji: „Ach so bych ja s mojej khudej duschu jeho žiwjenje wufupicž móhl!"; Sdyž bėsche Luther 18. maleho róžka 1546 wumrjel, wón studowazym plafajo minjenje Lutherowe sžěli. Wón so dolho troschtowacž njemóžesche. Luther a Melanchton bėschtaj dwaj pscheczelaj, kotrjaž staj swěru hromadže stejaloj w dobrych a slych dnjach. Wonaj so sšjednoczenaj cžujeschtaj w tym Knjesu. Duž staj tež w tym Knjesu dokonjaloj tón wulki skutk reformazije. Sedyn druheho sakitajche, jedyn druheho podpjerajche — tak džěsche s tym Knjesom psches wschitke sadžěwki. To najwážnišche džělo, kotrež staj wonaj hromadže dokonjaloj, je pscheloženje biblije. To bėsche hoborske džělo, na kotrymž staj 12 lět hromadže džělaloj a pschi kotrymž ma Melanchton se swojey snajomnosćju w starých rěčach wulku sažłuzbu. A s kajskej swědom- liwosćju a wutrajnosćju staj wobaj reforma- toraj so pschi tym prózowaloj, so byshtaj prawy pscheložk namakaloj, wo tym Luther nam sam powjeda, hdyž praji: „W knihach Sibowych žmy druhdy sa 4 dny lědy 3 rynczi sšotowaloj." A hdy by Melanchton žaneje druheje sažłuzby njeměl, hacž so je Lutheraj pschi pscheloženju biblije k bokej stejal, to by hižo jeho mjeno sa wschitke cžasny njesapom- nite cžinilo.

3. Melanchton jako reformator a wučer našeho ewangelskeho luda.

Sswěru je Melanchton twarił na murjach našeje ewangelskeje zyrkwe jako wot Boha póbłany reformator. Wón pomhaje našu zyrkej natwaricž na našu najswjeczijichu wěru s tym, so wón přenju wučbu ewangelskeje wěry w lěcže 1521 napiša. Słowna myšl, kotraž psches tu knihu klinezi, je hešlo našeje ewangelskeje zyrkwe: „W Khrystu my hrěschnižy hnadu namakamy." W tym spišu wón s dobom bludny katholickeje zyrkwe sažubdi. Luther bėsche wschón swjěheleny tele knihi cžitawshi. S Wartburga wón jemu pišasche: „Krocž sbožownje dale! Sdyž so ja minu, ewangelij nicžo njeshubi, pschetož ty mje nětcole pschetrjehisč", a wo tych knihach wón wupraji, so nejšbu lěpische knihe mimo biblije, khibá tele knihe.

Najwážnišcho Melanchton do sšawnosće stupi jako reformator našeje lubeje zyrkwe s tym, so je Augsburgske wěry wušnacže sestajal. Kaž so pschi twarjenju wážneho twarjenja do sažłkneho kamjenja pišmo, kotrež wážnosć a wotmyšl zylcho twarjenja sjewi, nuts položi, tak je tež Melanchton do sažłkneho kamjenja našeje ewangelskeje zyrkwe jako sažłkne pišmo položił našeje augsburgske wěry wušnacže, kotrež bu 25. junija 1530 psched khěžorom a fěrschtami w Augsburgu sšawnje cžitane. Saczišcž, kotryž tole wušnacže na wschitkich cžinjesche, bėsche móžny. Ssamo katholickei wójwoda Wylem Bayerski k sšatemu Sčej, kotryž so wupraji, so žebi swěri ewangelskim napscheczjuwo stupicž s wučbu zyrkwisčich wótzow, niz pak se swjatyh pišmom, praji: „S teho widžu, ewangelszy žedža w swjatyh pišmie, my pak pódla." Augsburgski biskop so wušna: „Sštož je so cžitalo, je wěsta wěrnosć, my to přecž njemóžemy."

Tole našeje wěry wušnacže je a wostanje drohi poklad našeje ewangelskeje zyrkwe. A hdyž mlody duchowny psched

woltař stupi, so by do swjateho saštojnstwa stupil, wón psched Bohom swoje žlubjenje da, so chže po augsburgskim wušnacžu ewangelij wot Khrysta pschpowjedacž. Augsburgske wěry wušnacže kaž je snate, rospadnje do dweju džělow. W 1. džěle, kotryž 21 artiklow wopšchimuje, so na sažłku swjateho pišma najwážnišche kšesćizjanske wučby wuložuju, a 2. džěl w 7 artiklach so psche- cžiwu wopacžnym wučbam katholickeje zyrkwe wobroczi. S Aug- burgskim wěry wušnacžom je Melanchton swoje mjeno sa wschitke cžasny do historije našeje zyrkwe sšapisał.

Alle niz jenož jako reformator je žebi Melanchton wulku sažłuzbu dobył, ně, tež jako wučer našeje luda — jako tón, kotryž je nowy porjad do schulkeje wučby pschijnješl — žebi wón wulki džat sažłuzi. Wón je sam schule wopntal a pschepntal w tej myšli, so wot praweje wučby w schulach tež pschichod zyrkwe wotwišuje; wón chžyche s dobrej wučbu w schuli našej ewangelskeje zyrkwi žohnowanje pschijnjesč. Sžo wschelafe knihe, kotrež je wón sa schulku wučbu sšisal, žu lěstotetki placžile a posdžischo mištrojo w schuli žu w jeho duchu dale džělali. Alle jšto dha bėsche jeho samyšl sa wučbu mlodych? To sštož dyrbi dženska hišcže wotkynjeny kónž byč pschi wschém wu- wučženju kšesćizjanskeje mlodosće: „džěczi wocžahnyč w boha- bojosćzi, pózcžiwosćzi a hódnej myšli, so bych byle swěrne stawy našeje zyrkwe a dobri poddanjo našeje stata."

4. Melanchton w swojim domje.

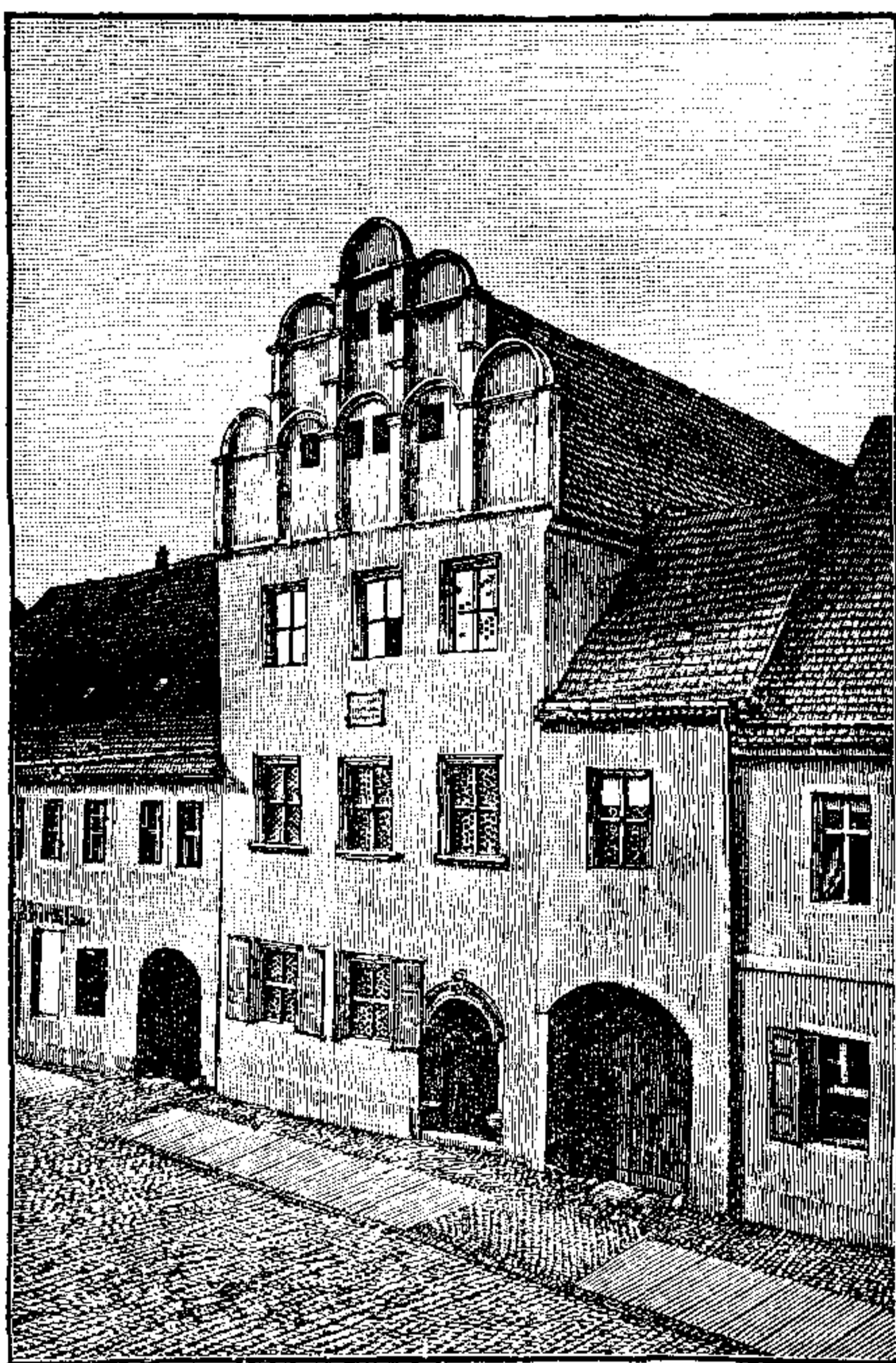
Sštož staroklawne město Wittenberg snaje, snaje tež blisko Lutheroweho doma stare twarjenje s wyškimi žwišlemi a s malými woknami, psched kotrymž husto zusy steja, kotřiz na to wopišmo na tej khěži hladaja. To je Melanchtonowy dom, kajsiz jón nam naš wobras pokazuje. Sdyž wschaf je na- pohlad tuteho twarjenja jednorý a nam nicžo wofebiteho njepokazuje, žo nam wutroba sšreje, hdyž žebi na to pomyšlimy, so je Melanchton w tutym domje žiwý byl s tymi swojimi, so je wón w tych rumach žo prózowal sa naž ewangelskich kšesćizjanow hacž do pošlednjeho wodchynjenja.

Wón bėsche w sbožownym mandželstwe žiwý je swojey Katerinu, džowku Wittenberg- skeho burgmištra. Najprjedy njeběsche žo Melanchton s žyla woženicž chžyl, ale na Lutherowe wabjenje žo k temu rošbudži, ale dokelž bėsche tón wučeny muž khětro bojašny, dyrbesche jemu tež jeho swěrný pscheczł Luther k žonje pomhacž. Kšesćizjanska myšl

knježesche w Melanchtonowym domje. Lubosne bėsche domjaze žiwjenje. Woni wschaf dyrbjachu jara khudobnje živi byč, druhdy drje žama nusa knježesche. To tež hinał móžno njeběsche; pschetož tehdom wulke dofhodny njeshydasche. Melanchton njemějesche naj- prjedy wjazy hacž 100 schěšnakow jako profesor we Wittenbergu; posdžischo wschaf něscho wjazy dostawasche. Alle sšto to je, hdyž mějesche žiwjbu a džěczi saštaracž. Alle pschi tym wschém wodnych mēra a lubosće a radošće wschitkim napscheczjuwo duwasche, kiž pola Melanchtonež won a nuts khodžachu.

Wuwučaze a natwarjaze je, žlawnych muži wobkěžbowacž, fak žu woni w swojim domje živi byli. Pschi tym hoborskim džěle, kotrež mějesche Melanchton, wón džěn sahe sšapocža. S Me- lanchtonom ništo wot naž rad stawal njeby. Lampu w ruzy wón hižo rano w 2 hodž. s komorki džěsche. Wón cžishe džěsche, so njeby nikoho wot tych swojich se žłódkeho spanja wubudžil. Wjazy hacž 4 abo 5 hodžinow nóżneho mēra žebi wón njewostaji. Hacž do žednich rano wón w swojey sštwi džělāsche, potom wón jako kšesćizjanski hospodar s tymi swojimi ranšche paczerje spē- wasche. Dopoldnja mějesche swoje pschednoschki w universicže. Wot 11—12 pak bjes tymi swojimi pschebnywasche. Wón se swojimi džěczi hrajšasche a jim powjedasche. Wón bėsche wulki pscheczł džěczi. Sedyn zusy, kotryž juntrócž k njemu pschindže, žo džiwasche, so teho wulkeho muža bjes džěczi žedžazeho namaka.

Melanchtonowy dom bėsche prawy kšesćizjanski dom, město bohobojašnosće a stroweje myšle, město, hdyž džělawosć a porjad,

Melanchtonowy dom we Witenbergu.

slutniwość a spokojność knjezachu, wobydlenie teho měra, hdžež tež wšchelati kchiz do domu pschindže. Wón junu čaš pschindže, hdžež tež murje tuteho doma rospadnu; ale tón duch, kotryž tam knježesche, njech dale bydli a woſtanje w našchich domach ſa wšchón pschichod!

5. Wječor jeho žiwjenja a ſbóžny lónž.

Hdyž ſo plónčko khowa a wječor ſo pschibližuje, ſo čmi. Tak bēšche tež w Melanchtonowym žiwjenju. Wječor jeho žiwjenja bēšche ſaczmity wot wšchelateje mróčalki, ſo wón huſto ſam to horze žadanje wupraji, ſo ma žadanje wotbal čahnyč. Po Lutherowej ſmjerczi ſrudne a čezte čašy ja našchu ewangelſtu zyrkej pschindžechu. Schmalkaldiska wójna wudyri a ſaſki kurwjerč Jan Bjedrich podleža a dyrbeſche ſwoju trónu wóſwodže Morizej dacž. Melanchton praji, jako tu ſrudnu powjeſč wo pschewinjenju ſwojeho lubowaneho kurwjerča doſta: „Hdy bych ja telko bylſow plakał, kaž wody po Tobju dele bēži, njebych tola ſwoju ſrudobu wuplacač móhl.“ Khežor pschezo kručišcho pschecžiwu ewangelſkim wuſtupowaſche a ſebi žadaſche, ſo bychu ſo kathyſkej zyrkwi poddali a dokełž ſebi myſleſche, ſo je Melanchton ſadžewk ſaſoſjednocženja kathyſkich a lutherſkich, ſebi jeho jateho žadaſche. Ale jeho nowy kurwjerč ja njecho ſaſtupi. Melanchtona, kiž bēšche čičha, mēr lubowaza duſcha, to wſchitko jara rudžeſche. Tež wot ſwojich pschecželow mējeſche wšchelate pschecžehanje ſnjeſč, dokełž jemu porokowachu, ſo w jednanju ſ kathyſkimi doſež kručze na ſaložku našcheho wery wuſnacza ſtejo woſtal njeje. Hdyž tež my to wobžarujemy, njechamy temu drohemu mužej poroka činič, dokełž to w Melanchtonowym čičim waſchnju ležeſche, kotrež ſtajnje ſebi po mēje žadaſche.

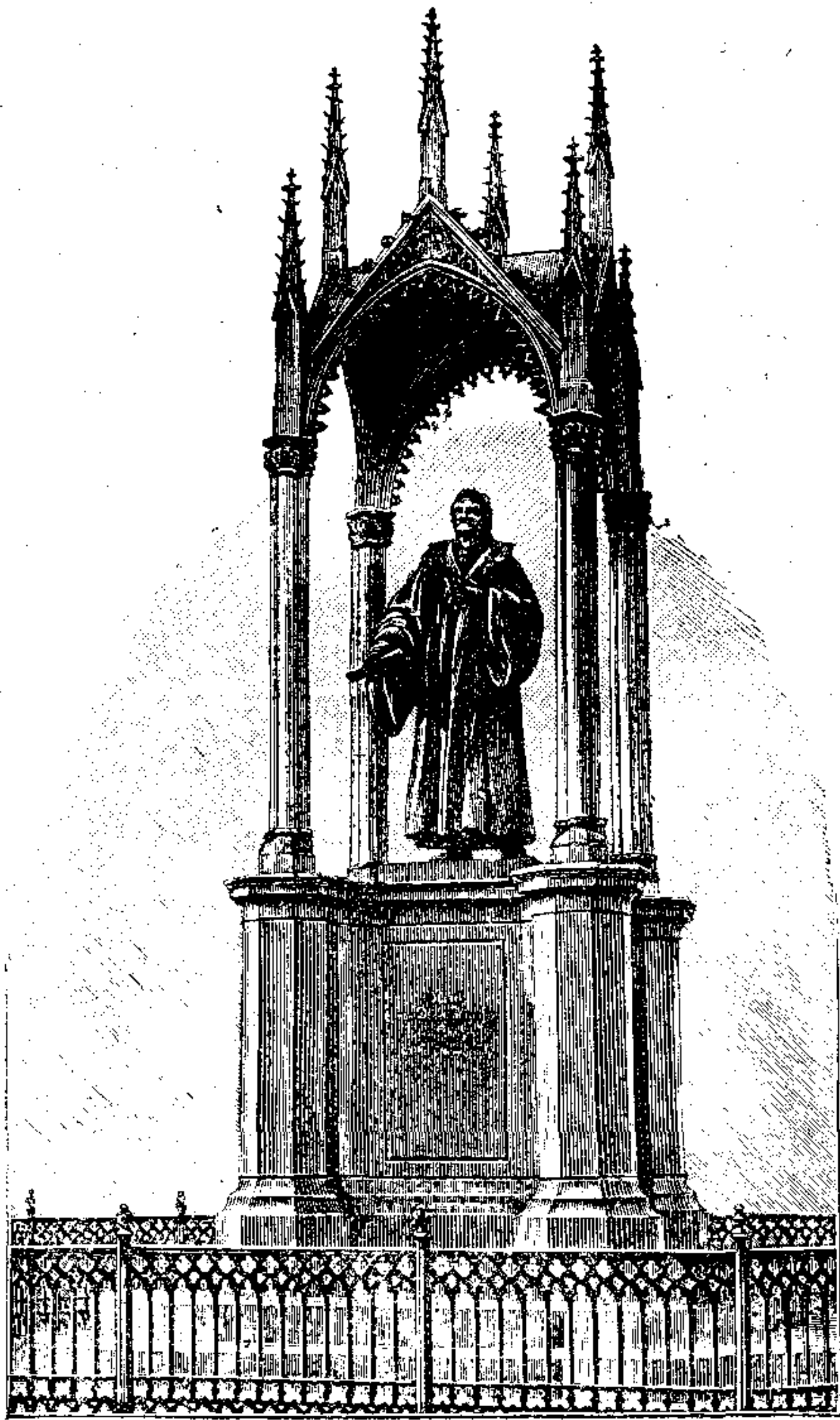
W tym čašku jemu jeho pomoznik Luther prawje pobrachowaſche. Na wječoru ſwojeho žiwjenja pač mējeſche hiſcheže to wjeſele, ſo lěto 1555 našej ewangelſko-lutherſkej zyrkwi ſwobodnoſč wery pschinjeſe. Pſchi tutym wobſamknjenju mēra je tež Melanchton je ſwojej radu ſobu ſkuttował.

11. oktobra 1557 jemu tón Knjeſ jeho drohu mandželſku wſa. Nluboſo ſrudženy wón plakajo praji: „Božemje, ja bórſy ja tobu pschindu!“ A wopravdže dolho wjazy tralo njeje, ſo tež wón džeſche ſ bēžerſkeje do wyſtazeje zyrkwe. Tſi lěta jenož je ſamotny hiſcheže tudy khodžil.

5. haprleje 1560 bēšche ſo Melanchton ſ pucžowanja, kotrež

bēšche do Lipſka činił, khoru wróčil. Kunjež ſo khoru čujesche, wón tola ſwoje pschednoſchki dzeržeſche. Wón pač čujesche, ſo ſo jeho lónž bliži a praji: „Ja budu haſnyč, kaž ſwēza.“ Kaž dolho jeho mozy doſahachu, wón, tón ſwērny dželaczeſ w Knjeſowej winizy, ſo prózowaſche. 11. haprleje, na čičim pjatku, wón hiſcheže Def. 53: „Sawēſče wón njekeſche naſche khorofče“ wukladowaſche. To bēšche jeho poſlednja ſjawna rēč. Szobotu wón ſ tymi ſwojimi ſwjate wotkaſanje wužiwaſche — „to jutrowne jehnjo“, po kotrymž ſebi wutrobnje žadaſche. Jutrowničku čyſche wón hiſcheže juntróč natwarjazy pschednoſchki dzeržeč, tola dyrbjachu tu ſhromadžisnu bjeſ jeho wjedženja wotprajicž. Kemſchi wjazy hič nje-móžeſche.

19. haprleje jeho ſmjertny džen pschindže. Rano w 2 hodž. ſo wón we ložu ſyny a praji: „Se Bóh ja naſ, ſchtó móže pschecžiwu nam byč!“ Wón ſpēwaſche nutrne modlitwy na našchu lubu zyrkej a ju temu Knjeſej Dejuſej porucži. Hdyž jemu jeho pschecželjo ſ Božeho ſłowa čitachu, wón nutrne poſluhaſche. Eſo ſdaſche, kaž by ſo hižo zyle je ſwētom rožohnowal. Sačo ſo jeho pschichodny ſyn jeho wopraſcha, hač ſebi hiſcheže nēſchto žada, wón praji: „Ničzo, khiba njebježa, njepraſcheječe ſo mje dale.“ Sednu jeho pschecželow to ſłowo jemu pschiwola: „Do twojeju rukow porucžu ja moju duſchu. Ty ſy mje wumóhl, ty ſwērny Božo!“ a wón na to ſ jaſnym hložom „haj“ wotmolwi. Wječor w 7 hodž. wón wuſny. 21. haprleje bu wón pohrjebany. Profekorojo jeho kaſchež njeſechu. Njeſtónčny čaš žarowazych ſa kaſchežom džeſche. W hrodowſkej zyrkwi ſ napschecža Lutheroweho roma jeho čželo ſwój poſledni wotpočink namaſa. Zyla ewangelſko-lutherſka zyrkej žarujo pschirrowje Melanchtona ſtejeſche. Džakowne wutroby ſu jemu pomnik ſtajili we Wittenbergu

Melanchtonowy pomnik we Wittenbergu.

na torhojčezu, kotryž w našchim wobraſu widžimy. Wón pač je ſebi ſam hiſcheže drubi pomnik ſtajil, to je tón ſkutt, na kotrymž je wón dželal, našcha ewangelſko-lutherſka zyrkej. W ewangelſkich wutrobach klineži mjeno Melanchtona dale. So ewangelſkylutherſky kſchecžijenjo teho droheho muža ženje njeſabudu, ſa to je nam žive ſwēdženje tón ſwjedžen, kotryž zyle ewangelſke kſchecžijanſtvo ſ nami w tutych dnjach ſwjeczi, k wopomnječu 400 lětneho narodneho dnja

Filipa Melanchtona, ſwērneho pschecžela a pomoznika Lutheroweho, reformatora a wulkeho wučerja našcheho ewangelſkeho luda.

Mjedzeli Septuageſimä.

Matth. 20, 1—7.

„Boži hlož na tebe: Dži na moju winizu!“

Hdže je winiza Boža? W puſčinje tuteho ſwēta, psches hrēch ſkaženeho, plodžeſche Bóh luby Knjeſ winizu: wón wuſwoli ſebi ſwój Iſraelski lud a da jemu Moſſaſa, póſla k njemu ſudnikow, kralow a profetow ſ hromadami, ſo bychu w tutej winizy dželali. Na poſledku póſla Bóh ſwojeho jenicžkeho narodženeho ſyna. Tſi lěta dolho je tón w počze ſwojeho woblicža ſ wulkej ſwēru a pilnoſčzu winizu wobdželal, haj ſwoje žiwjenje je wón na to wažil, a na kſchizy wiſajajo wolaſche: „Mi ſy ty ſluženja nacinił ſ tvojimi hrēchami a ſy mi prózu napołožil ſ tvojimi ſlōſčžemi.“

Tola ja njecham dale wo tutej Knjeſowej winizy rēčezč, dokełž hiſcheže wjele rjenſchu ſnaju. Kſchecžijanſka zyrkej je tuta ſahroda Boža, Bože kraleſtvo na ſemi. We wſchēch dželach naſcheje ſemje namaſaſch ju; wjazy dyžli 400 milionow čłowjekow k njej pschikluſcha; kſchecžijenjo

ſu winowe hałſy. Ale hiſcheže powjetſchena dyrbi Knjeſowa winiza byč. Džicze po wſchēm ſwēče a wučče wſchitkich póhanow! ma ſo Knjeſowa pschikaſn. Žene ſtadło dyrbi byč a jedyn paſtyč! je jeho ſłowo. Wſchitzy póhanjo dyrbja hiſcheže wobroczeni byč, dyrbja ſo hiſcheže ſčinič winowe hałſy w Knjeſowej winizy; zylu ſemju ma tuta winiza ſwopſchijecž.

Mētk pač Boži hlož na tebe: Dži na moju winizu! Ty myſliſch: haj, to plačzi miſionſkim póſklam; woni tam du a dželaja: prawje maſch, ale dokełž piſane ſteji: Džicze tež wy, plačzi Knjeſowe ſłowo nam wſchitkim, duž tež tebi: Dži a dželaj tež ty! Ty rjetnjeſch: Ja njemóžu wopuſchecžicž khežu a dwór, muža, žonu, džeczi, a njeſnaju póhanſke waſchnje a rēče, ja njemóžu tam hič! Prawje maſch! Woſtañ domach, ale dokełž tule ſteji: „dži!“ dyrbiſch tola poſluſchny byč. Eſlyſch! Knjeſowa winiza nima ſojeno po ſwoukownym powjetſchicž — to ſo ſtawa psches miſionſtvo, — ale dyrbi tež po ſnutkownym hajena a hladana byč; hlaj, tu maſch ſwoje dželaczeſke polo!

Tvoji domjazny pschiflufcheja tola tež do Anjesoweje winizy, hladaj a kublaj tvojich domjaznyh; dzerž ty, hospodarjo, na prawy fcheszczijanski porjad w tvojim domje. Wy starschi, wotczehńcze swoje džeczi w počziwosczi a napominanju k temu Anjesej, wy džeczi a czeledž, budžcze pošlufchni swojim starschim a knježim, to je nasche dželo w Anjesoweje winizy. Róždy budž swěrnny w swojim powołanju! — ale hišcze jene: hdyž tež njemóžesch a njetrebašč po słowje depjelnicž Anjesowu kašú: dží!, móžesch tola dwojake czinič; dobroproščenje: prošch prawje nutruje a wutrobuje: Anježe, pschińdž k nam, pschińdž k póhanam a židam tvoje kralestwo, a to druge: myšl na to, so mašč wšcho, šchtož mašč, wot Boha, pohladaj na tvoje strowe czelo a na tvojich strownyh domjaznyh. — Ty šy bohatty! — duž woprui temu, kiž je tebi tajke bohatty dač, něščto šašo: podpjeraj kóžde lěto šwjaty skutk mišionistwa po tvojim šamoženju!

Bóh wuńdže we wšchelafim czašu dželaczerjom póšlacž na šwoju winizu. K temu čzu ja šlědowaze pschispomnicž. Rano, pschipołdnju, psched wječorom, wokoło šchesteje, džewjateje, jědnateje hodžiny, woła Bóh. Ty šy wěšcze hižo železnizu wohladač. Rano w 6 hodžinach dže přeni cžah. Wón ma 4 rjadownje: přenju, druhu, tšeczu, a wošy, w kotrychž dyrbja ludžo štejecž, je šchtwórtá. Šchtóž čže šobu jěčž, dyrbi billet měčž, hewaf nješmě šobu; hlaj, tač ma šo tež k cžahom, kiž do praweho hornjeho kraja, do nascheho wšchitkich wótzneho kraja, do Božeho kralestwa wotjědže. Bóh šwjaty Duch je prawy cžahowy wodžet; wón powoła naš. Wón šwoni rano šaše. W přenjeje rjadowni njeje wjele ludži: „Bohaczi k czežka do Božeho kralestwa pschińdu“; w drugeje rjadowni teho runja wjele njenamašč: „Mudrym a rošomnym je jo Bóh potajil“, w tšeczej rjadowni je jich wjazny a we wošy, hdyž dyrbja ludžo štejecž, je wšcho kopate polne. „Rhudym budže ewangelion přědowany“. Billet, kiž dyrbišč měčž, je žiwa wěra. Bješ wěrnny njemóže ničto k Bohu pschińcž. Nětk dže rańšchi cžah; to je, hdyž cžlowjeť šwjatu fšchczenizu doštanje abo šwój fšchczeniški šlub wobnowi. Tehdy Bóh woła. Ale rano leža ludžo w šwojich cžoplyh ložach a w šlódkim španju, duž nochzedža rad won. „Wšchaf hišcze jedny cžah pońdže“, woni praja. Šso šwoni, šahwišda, a — přecž je přeni rańšchi cžah. Hlaj, to je, hdyž cžlowjeť w šwojeje mlodoščzi rjeknje: „Ša halle šobu pojědu, hdyž budu stary; to wšchaf je potom hišcze cžaka došč“, duž jich mačo na přeni cžah pschińdže. Druhi cžah, pschipołdnišchi cžah, to je, hdyž ma cžlowjeť myšle, šo woženicž. „Šaj!“ wón šam pschi šebi myšli, „nětk budže štoro cžaf, šo budžesch hinašchi cžlowjeť: ty šobu pojědžesch!“ Ale, kaž šo hušto štawa, hdyž čžesch šhwatnje na dwórnišcžo, do pučža stary pschecžel pschińdže, kotryž tebie dołhi cžaf widžaf njeje. „Pschecželo, cžafaj, cžafaj tola“, wón hižo nasdala woła, „hdyž dža šhwatašč?“ — „Na železnizu, čžu wotjěčž!“ — „Ach šchto“, wón rjeknje, „wšchaf hišcze wjele cžahom pońdže! Šój, wšchaf šo dołhi cžaf wohladačoj nješmój, pój, wupijmój šarancžł hromadže!“ A na jene dobo šahwišda, a pschipołdnišchi cžah je — přecž. Tač ma šo; hdyž čžesch šo wobrocžicž, dobry pschecžel je štareho cžaka pschińdže a rjeknje: „Šchto, čžesch tež šwjaty byčž; k temu mašč hišcze wjele šhwile!“ — a ty dašč šo wotdžeržecž a cžah je — přecž. Nětk pschedwjecžorny cžah. To je, hdyž cžlowjeť šo šestari, a wlošy šapocžinaju šchědžiwě byčž a šuby šo pomaku šhubjuja, potom reka:

„Nětk je wulki cžaf, wješ šo šobu!“ a někotryžkuliz hišcze šobu wotjědže. Nětk pač dže hišcze pońdžny cžah, pošledni cžah; tónšamny pač je štrašchny cžah. Šokomotiva ma tajkeje cžerwjeneje woczki, a šchre jenož tač wulětaja, a ničto njewě, fajke nješbože móže na cžah pschińcž, hačž šnadž dužny po pučžu tečazy njewoštanje, abo k šolijom nje wufkoczi; to je pschezo štrašchna wěž, hdyž dyrbišč k pošlednim cžahom jěčž; móže byčž, šo ta wěž pońdže, ale ničto to njewě. Hlaj, to je, hdyž šo cžlowjeť halle na šmjertnym ložu k Bohu wobroczi. Šlóstnik na šchizju je k pošlednim cžahom jěč; tu je rekało: Wotšloniko šo je! rucze billet! nuts do woša! Šahwišda šo, cžah wotjědže a je šlóstnika šbožownje do paradisa k Šesufej domjedł. Hdyž pač je pošledni cžah přecž, žadny cžah wjazny njeńdže, potom je nóž — a nóž woštanje. Šamjeń.

Šencž-Šamjeńcžanski.

Pschecupž a ryczer.

(Šokracžowanje.)

Šelach pschi horje běchu je šchtomow a nječšchannych kamjenjom něhdže džefacž šhěžtow natwarili, w kotrychž Šjelkowi šlužomnizy wšchědnje bydlachu. Šóđla štejachu někotre šólnje, pod kotrymiž šo wšchelake napravny, wošy a žyrobny ša šfót a cžlowjeťow šhowachu. Wot tam džěšche pučž, tač wulki, šo móžesch tam k nusu wós po nim jěčž, hačž k kamjeńtnej horineje ščěnje. Wliško pschi ščěnje ležesch taj dwaj wulkej kamjenjeje k šóždeho boka pučža, šady kamjenjom pač běchu šylne, horka šoncžojte šchtomny do šemje šabite a psches nje wjedžichu k želesom pobite wrota je šylnych hrijadow. Šimale šoko wokoło žyleje hory wjedžišche šchěroki runy šhód; na šwontownym boku běšche pschi šhodže murja natwarjena. Šředku běchu šo do tehole šhoda drjewjane hrodže ša něhdže šfyzeczi šonjom natwarile; šonje tam štejachu ša jědných pschi rubježnyh wulětach.

Šo šrijedž hory běšche šchěroka a šhuboka šchšalobišna; tam běšche šhód šarubany, kotryž k hrodu wjedžesch. Šchthryčzi šchodžěňkow dyrbjesch šo šupacž, potom roššchěri šo šchšalobišna k wjetšcheje prošdnježny. Tu wukhowachu šo šlužomnizy, hewaf šelka pschi pučžu bydlazy, hdyž twjerdemu hrodej nadpad abo nadběhowanje hrožesch.

Wot tuteje prošdnježny by dyrbjaf po šylnym rěblu dale šěčž, doniž njeby na něhdže šfí metry šchěroki brjóh šalěšł, kotryž běšche k šrijazeje murju wobdatty. W njeje běšche tač wulka džera, šo móžesch psches nju šěđma muž pschelěšč. Ššoncžnje by dyrbjaf hišcze ras po rěblu dale šěčž. Šeli pač tebi njebychu na šonzu wot horkach želešne durje wotewrili, njeby mohł do twjerdeho hroda šastupicž, kotryž hóršku wšchinu šrijesch. Škala špadowasche šoko wokoło nahle hačž do doła. Šola Šjelk je Šymšteho kamjenja běšche šoko wokoło murju, něhdže tač wyšoku, kaž cžlowjeť, natwaril, drje bóle teho dla, šo šo njeby ničto dele walil. Njepšchecžel njemóžesch wot šelka hačž šem šo došwacž, a ani k murjelamarjami, ani k napravami, k kotrymiž šo kamjenje šunkachu, njeběšche nišdy na nišdy móžno, horyny džěl šruteho hrodu hdy došcž; to běšche hrod na pschewyšoku škalu natwarjeny. Šředku běšche k hrodej tołšta kamjeńtka wěža pschitwarjena, kotraž meješche jenož někotre jenotliwe wufte wotnješcha, psches kotrež wěža nutska šara šnadnje šwětko došta. Šorkach na wjerchu běšche „wuhlad.“ Šam šteješche tež žerđž k šrejčerwjeneje šhorhowju. Do šhorhowjineje plachty běšche šlacžiwý wjelk wušchity. Šo běšche pošne a šwójšne šnamjo ryczerja Šjelka. Šo wěže běchu wšchelake šomorki natwarjene, do kotrychž šo njepošlufchni wotrocžny abo šajeczi njepšchecželjo šadžachu. Šóđla wěže běchu šfí niške šomcžki k kamjenjom natwarjene k wufšimi wofnješchami, kotrež njemějachu šchšenzow ale šože, šo šo njeby dešchěžil psches nje hičž mohł. Wyšche teho běchu wot wofkach hišcze drjewjane wofčžny psched wofkami, kotrež šo w šymje k wjetšcha ženje njewotčžinichu.

Š tutnyh šomcžkach bydlachu ryczerjom wufšoleni wotrocžny je šwojim knješom, k džiwim ryczerjom Šjelkom. Šchthri šólnje běchu k šwontownym murjam pschitwarjene. Šam šhowasche šo wjele žyrobny, muški a druge pošlady, tež wšcha nadoba, kotruž wobhđlerjo mejšachu. Šo šrijedž šwora běšche študženi do škalu wudhpana. Šola ženje šo woda w njeje nježorlesche; wšchaf

běšče studžeń na hórskim wjeřštku. Tam naběža ƚo pšchi běščežu a hdyž nalěto symiske ƚněhi rořtachu, woda, kotruž hrodowni wobdlerjo w czařu nudy pijachu. Na swonkowu murju běchu wjeřšče a mjeńšče kamjenje nakładžene. Hdyž ƚo tajki i murje dele cziřny, dha sarasy wón kóždeho, kotruž běšče ƚo t muri bližił.

Wjelk i Rapakoweho kamjenja bydlesche je ƚwojej mandželiskej a džeřaczlětnej dźowecziczkje w ƚrjedźnym domje. Wjele ruma tam njeběšče. Mandželiska a dźowecziczkja bydleschtaj hromadu w jenej jstwi, pódla mějeřchtaj mału komorku, w kotrejž w nozy lěhachtej. Ryczer ƚam mějeřche tež jenož mólczkju sparnu komorku; tola běšče jstwa, w kotrejž wón bydlesche wjele wjeřšcha hač wšchě druge rumnořče. Wona běšče řchpundowana a mějeřche kolo wokolo pšchi řeženach drjewjane ławki. Wo řrjedź jstwy řtejeřche dolhe a řchěroke blido a pšchi blidže rjenje wurěřane řtółcški. Na řeženach wiřachu wřchelate drohotne wěžy, židžane a wuřchite ruby, a na polečkach řlěborne a řtote karancški a wřchelate wudeřjenja, kotrejž běšče Wjelk pšchekupzam a wikowarjam bjeře wřcheje řaplaty rubil. Na pódlańskim blidže řtejeřche jich dwanaćže wulkich řlěbornych karauow. S wubitych dźerow běšče widžecž, řo je řo hižo huřto a mnoho i nich pišo a řo njeběšče řo runje řahoduje i nimi wobřhadžalo.

Tež kóřtki ležachu na blidže. Běšče tola žyle dźělo ryczerja na Symiskim kamjenju a jcho wotrocžtow rubicž, picž a hrač.

(Wotracžowanje.)

Bóh řo njeda řa řměch wěcz.

Bjes paczerřskimi dźečžimi, kotrejž buch u se řnatym řhěrluřcherjom Spitta konfirmowani, běšče tež hólž, kotruž řo na řrudne waschnje řa žyly czař wucžby pšches hrubosež a hrořne řměchi wuřnamjenjeřche. Hdyž Spitta po konfirmaciji w pobožnej nutnořeži t woltarjeř řtupi, řo by i ruki duchowneho řwjate wotřařanje dořtal a wón runje řwjate cžělo wuřiwawřche, wón i nařtřženjom řady řo hólž, teho řleho pachola řařlyřcha, kotruž praji: „Řak dha řlodži?“

Lěta běchu řo wot teho czařa minyle. Spitta bu 1830 řa řařtrowneho duřchowpawřtjara do Hamela powołany. Řako přeni řróčž pšches řařtrow dźeřche, nahladowař řobu dźeřche a jemu wottamřařche, hdyž kóždy jaty ředžeřche. Řařo běchu řo jene durje wotewřile. Tam ředžeřche jaty, wot kotrehož Spitta wóčžlo wotwobrocžicž njemóžeřche. To woblicžo běšče jemu řnate. Hdyž tež běšče jcho wobladal? Řa dobo řo dopomni: to běšče jcho towarřch pšchi konfirmaciji, řiž běšče te hrořne řměchi měł. Wón běšče na řwojim hřeřchnym pucžu pšchego hłubje padnył a řtóněžnje do řařtwa pšchischoł.

Wřchelate i bliska a ř daloka.

Melanchtonowy 400 lětny narodny džen budže řo bjes žylym ewangeliřkim ludom nařcheho wóřzneho řraja řwječicž. W Božich domach budže řo na wadžnořež teho dnja njedželu Septuagesimä 14. februara po porucžnořeži řyřkwinskich wřchnořežow řpominacž. W pruskich Božich domach budže řo na tutej njedželi tež kollekt hromadžicž t twarbjje wopomnjeńřkeho twara, kotruž ma řo na měřto wottorřhaneho narodneho doma Melanchtonoweho w Břetnje řtacijč; najmjeńřchi džel kollektu budže řo t hódnemu wuhotowanju teje jstwy w Melanchtonowym domje we Wittenbergu wuřicž, w kotrejž je Melanchton mumřel. We wulkich měřtach řmēja řo na narodnym dnju řamym řwjatocžnořeže.

Drobnořtki i Melanchtonoweho řiwjenja t wopomnječju.

1. Řchpřuch, kotruž běšče tař rjež hwěřda jcho řiwjenja, běšče to řłowo Pawołowe:

„Ře Bóh řa nař, řchto móže pšchecžiwu nam bječ.“

A tole řłowo je jcho třeřchtowało a wotřchewiło we wřchitřich bėdženjach.

* * *

2. Řwoje narodne měřtaczlo wón řwěru lubowawřche. Řako řo pšchi řwojim wopřče 1524 i daloka wuhłada, wón na řwojej

řolenje padže a řawola: „D wóřzna řemja! Řa řo tebi džakuju, řnježe, řo řu mi řařo dał na nju řtupicž!“

* * *

3. Řižo řaře řo na mlodym Melanchtonje pokaja, řo je t temu powołany, pšchecžiwu bludam katholickeje řyřkwe wuřtupicž. Řako mały hólž wřchak wón rady na te bajki, kotrejž řo ludžom wot měřchnikow w řyřkwi powjedachu, pokřluchawřche, ale wón řebi wřchitko řwěru rořmyřli. Řunřóčž řwoje njedowěřenje řjawnje wupřaji, řako běšče mnich na předowanju prajił, řo řu drjewjane pódurřche řwjateho řranziřka i Řiři i drjewa wot řchto ma pšnacža w paradiju dželane.

* * *

4. Melanchtonej by řo druhdy řěpje, hič mohło, hdy njeby pšches měru dobrocžiwu a darniwu byl. Řaneho řhudeho wón wot řo njepuřchěži, přjedy hač jemu njeběšče něřchto dał a byrnjež by to pořlednje bylo, řchtož řam mějeřche. Druhdy řo řta, řo by wón řřradžu něřchto řtote abo řlěborne t řłotnikoj donjeřł a pšchedał, jeno řo by měł řhudym dawacž.

Wón běšče w tym řaž Luther, kotruž řo tež njeby, hdy by tež jcho řhata řrudnje hładała, wotřařchicž dał, pořledni křořch řhudym dacž. Stare řtote a řlěborne pjenjeř, kotrejž Melanchton hromadžeřche, by wón řařo druhim daril. Řunřóčž pař řo wón, řiž rad dawawřche, jara rořhuřwa. Wón mjenujžy jenemu dowoli, řebi jedyn abo tón drugi drohi křuch, kotruž řo jemu řpodobawřche, wubracž. Tón pař praji, řo řo jemu wřchitke lubja. A Melanchton jemu tež wřchitke da, řo by uahrabnořež teho njepřchitowneho cžłowjeka řpokojil.

* * *

Řunřóčž Luther a Melanchton řrudnaj hromadže ředžeřchtaj, řo byřchtaj řo wo pšchichodže nařcheje řyřkwe rořřečžowaloj. Řa dobo Melanchton won řawola a řa křóřtki czař řo wón i wjeřkelym woblicžom wróčži. Luther řo prawřche, cžoho dla je na jene dobo tajki wjeřkelu a Melanchton praji: „Řjebojmy řo, řa řym runje bėdžerjom widžil, řiž řa nař wojuja a křiřž pšchewinycž njeřřu.“ Wón běšče mjenujžy w pódlańřkej jstwy řři duchowniřke žony widžal, kotrejž řo se řwojimi dźečžimi modlo řa řbože řyřkwe prořchachu.

* * *

Melanchtonowa rańřcha modlitwa běšče: „Wřchekomóžny, wěczny Bóžo, Wóčže nařcheho řnjeřa řeřom řhryřta a se řwjatym duchom: řmil řo nad nami a wodař nam nařche hřeřchi twojeho řyna dla, kotrehož řy po řwojej dživnej radže nařcheho řředniřa řežinił a wuřwječž nař se řwjatym duchom, řiž je wuhłaty na japořchtołow, řpočž nam, řo byřmy tebjje prawje pšnali a řhwalili do wřcheje wěcznořeže. řamjen.“

Daliřche daru řa wbohe armeniřke řyřoty:

S Klufřchanřkeje wořady:	
Řeřł w řatřobje	6 hr. — np.
Birnich w Klufřchu	2 " — "
S Budyřchinskjeje wořady:	
Řjemjenowany w Budyřchinku	3 " — "
Řjemjenowany w " "	1 " 50 "
B. w " "	— " 50 "
Queiřerka w Budyřchinje	2 " — "

Wřcho hromadže: 15 hr. — np.

Řsmilnym daricželam w mjenje wbohich řyřotow najwutrobniřchi džak praji

J. Gólcž, řarač.

„Řomhaj Bóh“ njeje jenož pola řnjeřow duchownych, ale tež we wřchěch pšchedawarňjach „Řerb. Řowin“ na wřach a w Budyřchinje dořtacž. Řa řchtwóřež lěta placži wón 40 np., jenotliwe cziřla řo po 4 np. pšchedawaju.